

ענת לויט נדרסה תחת פרסות סוס אלים ודוהר, אך סופה תמצאוה רוכבת על גבו כשהיא עירומה, גווה זקוף והיא מביטה נכוחה כלידי גודיבה, אחרי שוך הסערה.

ספר שיריה החדש, "עירומה על גב סוס במונגוליה" אינו קל לקריאה. על כריכתו צילום גו אישה צעירה, שיערה הארוך סתור, ישובה בקן ציפור אדמדמם, ידיה מקופלות ומגוננות על גופה אך ישיבתה איתנה ומרמזת על ראשית התרוממות. תמונה מטאפורית למשוררת, ששיריה הם בבואתה, הנעורה ממציאות קשה ודורסנית, מאלימות כבושה וגלויה, הנכונה להשיב מלחמה שיערה אך גם נכונה להשלים עמה ולהתפייס, כפי שיתגלה למי שנכון לקראת ולקריאת הבאות.

שירתה של לויט נשית מאוד, אך מהסוג הפמיניסטי המתקומם, ולא מהסוג הרומנטי, אף שנדמה היה לי, שלויט היתה כמהה מאוד להיות האישה הקטנה והתמימה, ושיש בה כעס על שהחיים נטלו ממנה את הפריבילגיה להיות האישה הציפורית והמתפייטת.

"אני אדם-ציפור ולפעמים ציפור/ שאינה יודעת לחלום, שאינה יודעת/ כי יותר מהאדם היא קרובה/ אל רוח אלוהים המרחפת על פני תהום".

עולמה הפואטי נחשף לעצמו ומקבל אומץ להקשיב לכאב, לפרידות, לצער ולאכזבה. היא סוגרת חשבון עם גברים שלא אהבוה כפי שצריך היה, שאהבו אותה שעה שאהבו אחרות, שאהבו אותה על הדרך, היא באה חשבון עם גברים שאילפו וסרסו אותה, שעה שהיא מכבסת ותולה ומגהצת למען החלומות הגדולים שהובטחו, ולא קוימו.

שירים רבים עוסקים בכזב, בהבטחות שלא מולאו, בעוולות החיים, באשליית הקסם, בחלום שהכזיב. שוב ושוב נתלית הכותבת ב"אהבה היא מלה מזיפת, כלוב זהב לציפור שיר גוססת" באהוב ש "נתת בי סימנים לשפת סתרים, שתהיה לנו מרבד סתרים... לחזות ביפעה ששזרה אותנו לשפה שאין בה ולו מילה" ו"נותרתי תרמיל ריק מאבק שריפתי הזועק כנגד גווך/ השדוד שהפנית לי" ולבסוף-"תמיד מאוחר מדי אני למדה/ מה היה כדאי שאהיה באהבה.../ שהיא נס, מים מן הסלע/ שלא ידעתי להכות עליו/".

בין היתר היא עושה ניסיון לסגירת חשבון עם ה-A המיתולוגי "אביה, דמות בעייתית שממשיכה לאחר מות להטביע את חותמה האלים בנפשה, ממנו היא נפרדת לשיעורים, דרך השערים ב"תיקון אב" בשירים "שבעה" "שלושים" ו"שאר ימים". אך נראה שהפרידה המעיקה אינה באה לידי ריפוי עד סופה, והפצע ממשיך עוד לדמם. "שבעה ימים דברנו בל סרה./ ובמותך לא אוכל כעסנו/". "אבי הוריש לי את השממון/ והדיכאון והרעב לאהבה.../ "מעטה יחיה אבי/ מהמילים שמחק בי/ בחייו/ להמיתני בחיי/".

וזוהו הדבר- זיכרון החוויה של לויט הנע במעגלים סובבים נאבק להיחלצות. אך ההיחלצות לעולם לא מוחלטת, היא נוטה להחזיר את הקורא לזיכרון החוויה הקשה, לזמן הנשי הנע בחוויה אין סופית. דומה שהמשוררת משרטטת ומוחקת, ממריאה ונוחתת, עפה ויורדת לתוך המרקם המאחד את קולות הזמן, ואלו זורמים ונשטפים במצולותיה.

אהבתי פחות את השירים עם האזכורים מן המקורות שאמנם ניכר בהם השימוש בהומור השירי המייחד את לויט, אך אינני משוכנעת שהיה ערך מוסף בשימוש מהמקורות היהודיים כדי להניף את השיר למחוזות אחרים. כך למשל בשיר "קדוש, קדוש, קדוש"..." "בת מלך פנימה, החוצה אמרתי לך/ החוצה. את לא בת ולא מולכת/ על אף אחד..."

בשער האחרון "לפני הגפת התריסים" היא נוסקת עוף, האשה-ציפור, משחררת מן המושכות, משליכה בחטף את האוכף מגב הסוס המזיע ודוהרת שלוחת רסן לערבות מונגוליה. כאן שירתה הולכת שלב אחד קדימה, כאן היא נותנת לקורא לגעת בנימי נפשה, למקום הנסתר והרוטט בזרדי נשמתה, כאן נגלה במלוא עוזו מרדפה המתמיד של המשוררת אחר האהבה, השייכות, אם תרצו אחר "הערגה למלאות ההוויה". זאת ועוד. ניכרת מין סוג של התפייסות, מקום בו ההיוודעות של המשוררת אל עצמה מובילה סוף למקום של חסד, מקום בו הקינה עדיין מקננת בקן הבדידות האדמדמם, אך בגוף האישה- זו שכוחה בחולשתה, שעוצמתה בעצם פגיעותה- שוכנת גם אהבה ומחילה. "...הישארו נושמים באדמה, / הישארו בבקשה נושמים, / הישארו/ בבקשה.../ לו רק ניתן היה להקדים/ את המאוחר ולמחול, / היה הכאב מטהר/ כעצם דומם//. ולבסוף: "חרף תריסי הלב המוגפים, / למלא את בית החזה באוויר/ ולנפח את צמיגי הצחוק, כשארוב/ עם או בלי ידיים, רגליים על הכידון/ בלי לחשוש שאחבל//.